Ч. 2:1 (14.128). Львів, субота 31. серпня 1935. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504.060, 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Подробиці катастрофи бельґійської королівської пари.

ЛЮЦЕРНА, 30. 8. ПАТ. Король Леопольд так говорить про хід траґічної катастрофи: В часі їзди автом королева розгорнула мапу околиці, щоб познайомитись з дорогою. Король, що кермував автом легко нахилився, щоб поглянутись на мапу. Одна хвилина неуваги короля спричинила те, що авто зїхало з дороги та вдарилось з деревом, об яке віз розбився.

Короля й королеву викинуло з авта. Королева вдарилась головою об дерево та смертельно ранилася.

Розбите авто скотилося до озера, в якім затонуло. Шофер, що був у розбитім авті не зазнав ніякого ушкодження. Авто, що переїздило пізніше найшло при дорозі тіло королеви та раненого короля. Траґічний випадок не мав свідків, треба підкреслити, що королівське авто їхало само: безпосередно королівського самоходу не попереджувало ані супровожало його ніяке інше авто.

ВРАЖІННЯ В БЕЛЬҐІЇ І ШВЕЦІЇ.

БРЮССЕЛЬ, 30. 8. ПАТ. Юрби оглядали виставу, коли наспіла вістка про траґічну смерть королеви. Зразу ніхто не хотів тому вірити. Щойно коли на шведськім і бельґійськім павільоні стягнули до половини стяги, зрозуміли, що Бельґія знову в жалобі. Пригноблення і смуток окутали населення.

СТОКГОЛЬМ, 30. 8. ПАТ. Ціла Швеція переживає глибоку жалобу з приводу траґічної смерти бельґійської королеви Астриди. Стяги спущені до половини маштів. Ґазети вийшли в жалібній обстановці.

Прикру вістку перший дістав брат королевої Астриди князь Карло та повідомив про траґічну смерть королевої Бельґії батька, шведського короля Ґустава, що попав у велику розпуку.

ЯК ВМИРАЛА КОРОЛЕВА.

ЛЮЦЕРНА, 30. 8. ПАТ. Одна з осіб, що були перші на місці катастрофи, так оповідає про траґічну подію: Королева непорушно лежала під деревом, важко ранена у праву частину голови. Король лежав під іншим деревом. Коли опритомнів запитався, де є королева. При помочі людей, що прийшли, король підійшов до жінки, клякнув при ній, узяв її за руки та закликав по імені. Королева не відповіла. Тоді король узяв подругу на руки та поцілував. Кілька хвилин пізніше королева померла на руках короля.

ПОХОРОНИ.

БРЮССЕЛЬ, 30. 8. ПАТ. Поїзд з тілом королевої приїде до Брюссель нині вранці. Тіло негайно перенесуть до королівської палати. Покищо нема розпорядків про похорони, але вони мабуть відбудуться вівторок 3. вересня.

ДАЛЬШІ ПОДРОБИЦІ КАТАСТРОФИ.

ЛЮЦЕРНА, 30. 8. ПАТ. Головним свідком катастрофи королівської пари є урядовець поліції, що їхав у деякій віддалі за королівським автом. Він потверджує, що королівський самохід легко вдарив у низький мур, що огороджував шосу, у моменті, коли король легко нахилений у сторону королевої дивився на мапу, яку вона йому показувала. Король негайно намагався випростувати біг авта, але воно було на болотнистій частині дороги на березі озера, поховзнулося та зїхало в бік озера около 10 метрів. Авто вдарило об грушу. Королева ударила головою об грушу та від сили удару вилетіла з авта. Віз далі скочувався в озеро. Короля викинуло далі як королеву.

Багато держав і міністрів склали королеві, бельґійському урядові і народові своє співчування з приводу болючої втрати.

Абісинський цісар спиняє загонистість своїх старшин.

ЛЬОНДОН, 30. 8. ПАТ. Спеціяльний кореспондент „Дейлі Телеґрафу" повідомляє з Аддіс Абеби, що абісинський цісар мусів в останнім часі енерґійно протиставитись крайним елементам свого окруження, що заявлялись за негайною офензивою проти італійської армії. Цісар видав низку дисциплінарних розпорядків щодо деякого числа молодих старшин та приказав якнайстрогіше перестерігати, щоб уникнути всякої провокації, що моглаб послужити Італії претекстом до наїзду.

Приготування до італійсько-абісинської війни.

ЛЬОНДОН, 30. 8. ПАТ. „Дейлі Телеграф" повідомляє: На корабель „Беллерофон" з поспіхом навантажують у Портмавс гармати та воєнний виряд, щоб скріпити протилетунську оборону на Мальті. Зброю й виряд навантажує морська піхота та артилеристи. На летовищах Госпорт і Лі відкликали відпустки військових. Кораблі-летовища „Фуріос" і „Куражу" крім звичайного вантажу 133 чи пак 48 літаків, навантажили ще додатковими літаками.

З Александрії повідомляють, що за останніх 46 годин через Суеський канал перепливло більше як 10.000 італійських вояків.

„Перефільтрування" населення в СССР.

ПАРИЖ, 30. 8. ПАТ. Авас повідомляє з Москви, що рада народніх комісарів рішила, щоб усі совітські громадяни, що живуть у містах і на погранниччі, відновили свої пашпорти. Нові пашпорти видаватимуть на пять років. Авас додає, що розпорядок дозволить большевикам „перефільтрувати" населення.

Конференція Малої Антанти.

БІЛГОРОД, 30. 8. ПАТ. Вчора вранці премієр Стоядинович відкрив конференцію Малої Антанти. Міністрів, що беруть участь у конференції приймав потім реґент кн. Павло сніданням у літній резиденції в Боґінії.

Перед вирішною розвязкою...

Декілька завваг.

(Від нашого кореспондента).

Рим, у серпні 1935.

Теперішні передвоєнні настрої Італії, їх щирість, не так то вже легко схопити. Дуже уважно треба підходити до кожної події, малої чи більшої, щоб із неї витягнути слушний висновок. І то треба підходити нам, тут в Італії, з так званого безстороннього становища.

Нас цікавить, чи Італії, чи то пак фашизмові — бо так воно і є, — прийдеться легко вести війну проти Абісинії, і чи та війна матиме щасливий вислід. Фашизм, який вивів Італію з хаосу сварок та партійних міжусобиць, який поставив її у вирішну гру міжнародньої політики (що й противник фашизму, як схоче сказати сущу правду, не скаже інакше), має чимало не лише зовнішніх, а й внутрішніх перепон на шляху переведення війни й бажаного забору Абісинії. Про зовнішні перепони в нас часто і всяко пишеться і не станемо тут ще раз над ними розводитися. Знаємо, що явний противник Італії щодо Абісинії — це Англія. Бачимо, що тут просто йде змаг двох імперіялізмів — Англії та Італії. Імперіялізм першої уже давній, вкорінений, ще сильний, щоб його можна так легко побороти. Імперіялізм другої переходить „рісорджіменто". Мусоліні за всяку ціну заходиться розбудити в Італії гін до старих римських традицій: поширення кордонів, поширення впливів політичних і культурних, здобування нових країн. Це ви зауважите не лише в політичних потягненнях: це побачите й у мистецтві, літературі, музиці, театрі; в привертанні до життя староримських руїн.

Та помітний в Італії і внутрішній спротив проти війни з Абісинією. Він дуже глухий, сказатиб, „підскірний". На перший погляд його не видно, його ледви чути тепер. Цей незичливий фашизмові настрій вирине інколи наверх. Вам, чужинцеві, лише приходиться чути: „На біса нам цієї війни! Хіба нам зле тут?" Ви бачите, як кружляє по Римі летючка на тонісенькому папері, бита на машині. На ній вичитуєте фраґмент промови Мусолінія до війська в Еболі. Читаєте і тихо підсміхаєтесь: неможливо, щоб державний муж, навіть такої сили й певности як Мусоліні, говорив так зневажливо про англійців, щоб розкривав усім нові жахливі, досі нечувані воєнні винаходи, на які „всі континенти здрігнуться". По кількох днях вичитуєте в „Месаджеро", що такої промови ніколи ніде не було. Значить — хтось пустив апокриф. То чуєте непереборщені вістки з поля бою про нечувані невигоди, про нечувану смертність війська. Все те має своє джерело. Мабуть Мусоліні про це джерело знає, коли недавно, ні з того ні з цього, „Іль Пополо д' Італія" пустив статтю про Совіти, в якій говориться гостро про те, що нема в Москві білого таря, а є червоний цар.

Большевицька зараза, разом із соціялістичною та масонською, і тут проникла. Часто приходиться стрічатися з людьми культури, всесторонньої освіти. І коли зійде розмова на Совіти, коли розповідаєте цим людям про ззійські, варварські методи Москви супроти України, про те, що про міжнародні вселюдські ідеї Москви не може бути й мови, бо Москва всюди й завсіди хоче бути й буде лише Москвою, — тоді ваш співрозмовець по приятельськи підсміхається і заявляє, що не вірить у те, не вірить у ніякі писання про голод, про нужду в Со-

вітах. Це люди щирі — вони ніяких фашистів-
ських відзнак не носять. Але скільки є таких
людей під фашистівськими відзнаками, що так
само думають!

Одно правда: це невеличкий відсоток тих
противників фашизму. Решта — слухає і готова
на все, що скаже і прикаже Мусоліні. Дисциплі-
на помітна на кожному кроці. З трьох гасел фа-
шизму: credere, obbedire, combattere два остан-
ні є непорушними, підставовими в теперішній
хвилині. У першім: вірити — не всі італійці ві-
рять. Особливо римляни чи, як знаємо, і фльо-
рентійці — це скептики. Недавно каже мені один
приятель, співредактор одного тут часопису,
вдивляючись у тихе, синє плесо озера Альбано:
„Знаєш, ми властиво в ніщо сильно не віримо!“...

І взагалі — чиж юрба вміє довго вірити?
Мусить вірити той, що цю юрбу веде.

Мусоліні вірить. І це вистарчає. І тому, що
він вірить у — скажімо — свої мрії, в яких Ан-
глія стає його головним противником, він, як і
Наполеон, іде на „або-або“ — третього виходу
тут нема. Іде на риск, як усі великі провідники
народу.

Своєю впертістю й неуступчивістю Мусоліні
може зачати нову добу в політичній структурі
Европи.

М. Зазамський.

Як переорґанізувати наше приватне шкільництво.

За міністерським начерком будуть у нас організуватися фахові ліцеї з дво- або трилітним навчанням та фахові курси, яких цілі, час тревання й організації будуть подиктовані потребами й істнуючими вимогами життя та праці.

Фахових ліцеїв буде не багато; начерк передбачує 19 фахових груп, дві ґрупи торговельного шкільництва, три ґрупи рільничого шкільництва та дві ґрупи домового господарства, разом 26 груп з кількома підґрупами. В рямцях того числа може повстати відповідна скількість ліцеїв. Тому, що істнування усіх родів ліцеїв є часто зайве, бо дало би таку гіперпродукцію фаховців, яку витворили нині загальноосвітні гуманістичні школи, начерк передбачує творення курсів, які не обмежуються ані часом ані скількістю учнів, ані навіть пляном теоретичного навчання, начеркують лишень його мінімум, а всю вагу кладуть на практичне навчання. Іншими словами справа мається так, що держава хоче при помочи фахових курсів управильнити фахове навчання так, що тепер не досить самого термінування у майстрів, як це бувало досі, але навчання мусить мати своє теоретичне й **загальне доповнення.**

Отже фахові школи ріжняться від загальноосвітних тим, що в них навчання є двояке: теоретичне у фаховій школі (ліцею або курсі) та практичне в робітні, фабриці та іншім підприємстві, підчас коли загальноосвітні школи знають лише шкільне теоретичне навчання та в малих розмірах організують у себе малостійні практичні робітні. З природи річи виходить, що теоретичне навчання у фаховій школі мусить бути обмежене до сутнього мінімум, бо основний час праці переноситься до фахової робітні.

В нас нема досі навіть завязків промислового шкільництва, для якого міністерський начерк передбачує 19 ріжних груп з багатьома підґрупами; одинокі хіба музичні школи підходять під цю ділянку промислового шкільництва. З торговельної ділянки маємо вже кілька торговельних шкіл, тепер організуються з рільничої ділянки рільничі школи, а з ділянки домового господарства маємо також деякі завязки (як курс у Шибалині коло Бережан). Назагал слід ствердити, що стоїмо низько під оглядом фахового шкільництва, що дуримо себе, будьтоби ми нація хліборобська і нам треба би лишень рільничих шкіл, а забуваємо, що хлібороб потребує також всяких майстрів від коваля, столяра, боднаря, шевця — через цілий ряд ремісників і промисловців, аж до електротехніка і музика. Це треба тямити і сказати ясно: нам треба **промислового шкільництва,** коли не ліцеїв, то фахових курсів, в яких є 19 груп: 1) гірнича (з підґрупою: гірничого та нафтового копальництва); 2) металева (з підґрупами: гутнича, загальномеханічна, дрібна механіка, граверська, ювілерська і золотницька); 3) електрична; 4) деревна (з підґрупами: лісний промисл, столярська, боднарська, колодійська, кошикарська); 5) ґарбарська (з підґрупами: ґарбарсько-білоскірнича й виправи футер, та фарбування й викінчування футер); 6) волокнна (з підґрупами: прядільна, ткацька, коронкарсько-ґафтярська, дірґарська та фарбарсько-викінчальна); 7) паперова; 8) ґумова; 9) мінеральна (з підґрупами: керамічна (кафлярська) і склянна, цементовнича і бетонарська, та вапняна); 10) технольоґічно-хемічна; 11) будівничо-мірнича (з підґрупами: наземного будівництва, дорогова, водномеліораційна, мірництва); 12) комунікаційна (з підґрупами: керовників самоходових, машиністів залізничих, воздушної плавби, морської плавби); 13) споживча (з підґрупами: цукорнича, млинарська, пекарська, цукроварна, масарна, консервова, молочна ферментаційна, себто пивоварна, ґоральнянна, медова й винова); 14) одежна (з підґрупами: шевська, кравецько-білизняна, модиярська, шапкарська, ґорсетярська, краватярська, рукавична, кушнірська, капелюшна), 15) ґалянтерійна (з підґрупами скіряно-римарська, забавкарська, інтроліґаторська, тапіцерська), 16) поліґрафічна (ґрафічно-друкарська, фотоґрафічна, начерково-рисункова), 17) кінематоґрафічна; 18) музична (струнна, дута, фортепяново-пянінова); 19) косметична (фризієрська і косметична). Хто смів би тепер говорити, що ми хліборобська нація і що нам не треба промислової освіти? Невжеж ми далі і завжди маємо строїтися в чужі пера й бути залежні від чужих фаховців?

Для повноти додаю, що друга ділянка **торговельного шкільництва** приймає лише дві ґрупи: 1) купецьку й 2) адміністраційно-торговельну. Третя ділянка рільничого шкільництва вирізняє три ґрупи: 1) рільничу (з підґрупами: рільнича й сільських господинь), 2) огородничо-садівничу і 3) лісну, четверта ділянка шкільництво домашнього господарства має дві ґрупи: 1) родинних господарств і 2) збірних господарств (з підґрупами: господарств виховно-суспільних, ґотелярсько-ґастрономічних та санаторійно-дієтичних).

Як нам достосуватися до тих потреб? Творення окремих курсів є в нас тяжке до зреалізування, раз через брак засобів, опісля через недостачу навчальних умовин. Зате легко в нас зорганізувати комбінаційні курси.

В кожному місті є в нас приватна вселюдна школа. До 6-ої кляси є вона загально-підготовна. Нова сема кляса повинна бути комбінована: теоретична й практична. Теоретична часть навчання оперлась би на державній програмі VII. кляси, доповненій предметами нашої культури; але матеріял її розложивсяб у нас на два або три роки навчання, бо клясове навчання малоб би 3 до 4 години денно. Пополудневий час обертaлобся на фахове навчання по робітнях майстрів ремісницьких, промислових, торговельних і господарських, денно по пять годин від год. 1 до 6-ої. Коли клясова наука була би для всіх спільна, то практична наука ріжничкувалась би. 2—4 учнів вчилосяб у шевця шевства, дальше 2—4 у кравця, у годинникаря, у кафляра, у маляря і т. д. Майстрів наших маємо, і кілько можемо в місті або в сусідних селах найти варстатів праці, тільки ріжних груп рівночасно вчимо. Скажім напр., зберемо 40 учнів, учимо їх в школі разом до полудня, а пополудни висилаємо до 10 чи 20 ріжних робітень, де вони вчаться фаху. По 2 чи 3 роках варстатової праці майстер зобовязується їх визволити. Тоді вони здають перед державною комісією іспит з 7-ої кляси, а перед професійною комісією іспит майстерський. В цей спосіб ми вишколимо для наших сіл свідомих майстрів та промисловців, а гроші складані на Р. Шк., не будуть пропадати безслідно. Для такої комбінованої 7-ої кляси треба створити промислову бурсу, де учні за харчі й мінімальну оплату (до 5 зол. місячно) малиб би повне удержання. Такси за оплату майстрам мусіли би родичі за посередництвом управи шкіл самі вплачувати. Сема кляса повинна мати комбінований плян навчання: теоретичне навчання державної 7-ої кляси, розложене на 2—3 роки науки та практичне з пляном державних фахових курсів.

Цей проект треба зараз на засіданнях поодиноких наших установ передискутувати, доповнити й устійнити згідно з місцевими обставинами та негайно зреалізувати. **Д-р В. Левицький.**

Пропаща сила.

(До питання про національний трудовий обовязок).

IV

ЧИ ЗУМІЮТЬ ПРАЦЮВАТИ?

Поважніше може представлятись інший сумнів — чи зможе наша інтеліґенція, особливо відірвана роками від українських осередків, від української культури, а дуже часто і від свого фаху, — дати щось вартісне для української культури, хоч би це був скромний переклад, популярна брошура і т. інш. Справді, такі побоювання, на жаль, мають під собою підстави. Мусимо признати, що маємо досить людей, які, покінчивши чужі високі школи, пірнули в чуже життя і не залишивши звязку зі своїм, хочби передплачуючи пресу, лише із застереженням належать до рядів української національної інтеліґенції... Але тут ідея трудового національного обовязку виступає другою своєю доброю стороною. Коли ці люди на початках не зможуть нічого дати, то взаємини з ними притягнуть їх ближче до національного життя. З листування із ними виявиться, що вони не дістають української преси, не знають українського життя і ця, ніби посередня, „контроля“ буде найбільшою спонукою для них. Дуже багато буде залежати від фахових комісій — від їх енерґії та ініціятиви в цій справі. Можемо з певністю сказати, що така праця не тільки верне українству цю „непевну“ інтеліґенцію, як добрих громадян, але зробить їх совісними співробітниками

ЧИ БУДУТЬ КОШТИ?

Ну, і звичайно „гроші“ — цей, так би мовити, основний і універсальний арґумент проти кожного почину. Але тут пригадаємо, що національний трудовий обовязок — це акція, у принципі безплатна — на то вона й обовязок. Народ наш завжди супроти чужих держав виконував всякі такі обовязки, як от направа шляхів, доставa підвод і т. д. Національний обовязок встановлюємо для добра власної нації. Наслідком цієї акції має бути приплив культурних цінностей, без витрати окремих коштів. Але правда, що для самої орґанізації треба грошей. Передусім — на реєстрацію інтеліґенції (і для національного податку), далі — на оплату праці фахових комісій, робота яких, коли справа належно розгорнеться, буде дуже велика й відповідальна. Будуть теж видатки поштові, на купівлю книжок і т. д. Таким чином, коли Конґрес прийме „закон“ про національну трудову повинність, то повинен буде ухвалити й деяку частину національного податку на його здійснення.

Але чи не принесе трудовий обовязок також деяких коштів на власну орґанізацію? Гадаємо, що принесе. Передусім, почнемо з видатків на реєстрацію інтеліґенції. Статистики від разу виказують, що кошти реєстрації легко покриють самі реєстровані особи: не тяжко кожному, в нагоди реєстрації, заплатити дрібницю за пошту, блянк і т. д. Щодо статистики нашої еміґрації, то хто зна, чи не можна просити грошей у Ліґи Націй, чи у статистичних урядів відповідних держав, бо вони заінтересовані в точних відомостях про стан еміґрації. Теж саме й щодо орґанізації трудового обовязку. Чи не послужить часто ця повинність взагалі початком жертвенности на національні цілі? Далі, коли втягнемо одиниці до конкретної праці, зацікавимо їх роботою, то це безумовно причиниться до того, що у більшості випадків вони повернуть поштові видатки. І можна буде за власні кошти купити потрібні книжки і т. д. Взагалі бачимо таке явище: часто ми не розпочинаємо справ, бо не маємо грошей, але здебільшого не маємо грошей, бо не розпочинаємо справ. Хто робить конкретне діло, то знаходить на нього й кошти.

ЧИ БУДУТЬ ВИДАВЦІ?

Нарешті, ще один сумнів. Оскільки трудовий обовязок української інтелігенції будемо здійснювати, головним чином у друкованій продукції, то чи знайдеться стільки видавництв, щоби були охочі та мали кошти все те видавати? Сумнів, на перший погляд, — основний. Але мусимо зазначити, що досвід нашого середущого покоління цілковито збив його. На нашій памяті було уже два періоди на Наддніпрянщині, коли взагалі „не варто було" щось писати, чи готовити до друку, бо то „не мало сенсу". Перший період був перед 1905 роком, а другий — підчас великої війни, коли в Росії було заборонене всяке українське слово. І щож? Прийшов 1905 рік, а особливо 1917 — і треба було бачити, що робилось на Наддніпрянщині: потреба в українській книжковій продукції була така велика і нагла, що наші друкарні працювали, можна сказати, день і ніч; письменники, педагоги, і всі, що хоч трохи могли тримати перо в руці, прихапцем, по ночах, серед навалу іншої організаційної національної праці, мусіли писати книжки, політичні брошури, складати підручники і т. д. Тоді-то не раз гірко жалкували, що все не було заздалегідь приготоване. Наддніпрянщина потребувала і поглинулаб удесятеро більшу продукцію, ніж те, що їй могла дати непідготовлена й заскочена подіями інтелігенція. Таким чином, нема підстав боятись, що змарнується продукція трудового обовязку. Був 1917 рік, — буде й 1937 чи інший... А, крім того, видавництв маємо досить, які й тепер, у тяжких часах, втеж без перерви працюють і завжди готові видати щось цікаве. До цього треба лише додати, що сам трудовий обовязок причиниться до більш оживленого видавничого руху, бо кожний, хто щось написав чи переклав, захоче бачити свою працю надрукованою і, при першій можливости, постарається знайти на це гроші.

Віктор Приходько.
(Докінчення буде).

Подвійні ціни цукру.

Тепер за 100 кґ. цукру, призначеного на внутрішній ринок льоко залізнича стація магазину банку цукроварства, цукроварня дістає 64 зол. До цієї ціни ще доскакують: оплата на фонд праці 0.50 зол.; оплати: на перевозовий фонд 5.50 зол.; за експортовий фонд 5.50 зол., консумпційний податок 43.50 зол., обороговий податок 1.73 зол., стемплева оплата 0.33 зол. — разом ціна за 100 кґ. цукру сягає 121.06 зол.

За 100 кґ. цукру призначеного на вивіз за кордон діставали цукроварні в 1929. р. 44.71 зол., в 1935. р. — 7.26 зол.

Невиплатність селянства.

Швидко зближається день 1. жовтня, на який припадає заплата другої сплати хліборобських довгів, що їх заплату розложив віддовженевий закон з 28. жовтня ц. р. на 28 піврічних сплат. Хто не заплатив першої сплати у квітні ц. р. (таких є коло 95 проц. довжників) і не заплатить другої сплати в жовтні, тратить право до всіх полекш, які признавав хліборобам-довжникам віддовженевий закон. У звязку з цим виринає питання виплатности селян-хліборобів.

МІЛІЯРДИ ДОВГІВ.

Перед трьома роками міністерство скарбу обчислило, що задовження селянства у Польщі сягає 4.800 міліонів. І хочби навіть ті обчислення відбігали дещо від дійсного стану, слід ними користуватися, бо інших обчислень не маємо. Справді від осени 1932 р. задовження сільських господарств дещо змінилось, бо на основі закону прийшла конверзія короткоречинцевих на довгоречинцеві довги, обнижка довгів у державних банках і оборотовім фонді рільної реформи, частинна сплата довгів і новий зріст довгів (ріжні кари за загаєння, судові й екзекуційні та адвокатські кошти).

ПОДАТКОВІ ЗАЛЕГЛОСТИ.

Зміни в задовженні села найкраще унаглядняює зріст податкових залеглостей, які при кінці вересня 1932 р. сягали до 146 міліонів зол., два роки пізніше підскочили вже на 368 міліонів. Приватні довги зросли від 1932 р. себто за три роки близько на 675 міліонів зол. зате зменшились мабуть довги у банках тому, що банки стягали свої довги безоглядно екзекуцією.

СПЛАТИ ДОВГІВ І ПОДАТКІВ ТА ВІДСОТКИ.

Хлібороби, яких господарства доходять до 50 га, потребують на заплату самих сплат і відсотків своїх довгів найменше 155 міліонів зол., власники сільських господарств простором понад 50 га коло 148 міліонів зол., себто разом найменше 303 міліони золотих. До того приходять державні податки, які на основі буджету на 1935 р. сягають 144.5 міліонів золотих, з чого на ґрунтовий податок припадає 60 міліонів зол. Самоуправні податки — якщо взяти їх висоту з 1933-34 р. — замикаються цифрою 149 міліонів золотих. Словом на заплату державних і самоуправних податків у 1935 р. треба найменше 293 міліонів золотих.

МОЖЛИВОСТИ СПЛАТИ ДОВГІВ.

Чи селяни можуть заплатити податки і свої довги? Можливости сплати довгів залежать у першу чергу від доходу селянських господарств. Якоюж цифрою замикається дохід рільних господарств? Поверховні обчислення доходу сільських господарств з продажі хліборобських продуктів 1934 р. замикаються цифрою 1.300 міліонів. З такого доходу необхідні господарські видатки в 1933-34 зїли аж 70 проц. доходу брутто. В малих господарствах цей відсоток далеко вищий, бо забрав аж 94 проц. доходу брутто. Таким чином на господарські необхідні видатки (обрібку землі, засіяння поля і т. д.) треба найменше 910 міліонів золотих, якщо дочислимо ще 303 міліони на заплату відсотків і сплат від довгів і 293 міліони на заплату податків — виявиться, що дохід хліборобів мусів би сягати найменше до 1.506 міліонів золотих (таку квоту дають усі три цифри), щоби можна було заспокоїти необхідні господарські видатки, заплатити відсотки, сплати і податки. Ось так поверховні обчислення виказують, що хліборобам не стане ще найменше 200 міліонів золотих, щоби заспокоїти необхідні і пекучі видатки та не наразитись на екзекуції.

СУМНІ ВИСНОВКИ.

Цей недобір збільшиться ще тому, що хлібороби мусять заспокоїти теж такі родинні видатки як купити чоботи, одіж, сіль, нафту і т. д. І тому зменшаться необхідні господарські видатки, а вслід за тим зменшиться чергового року дохід хлібороба і зросте безробіття на селі. Хлібороби зменшать теж розмірно видатки на заплату податків, сплат і відсотків, щоби заспокоїти такі необхідні видатки, як купно білля, одежі і т. д. Що серед таких умовин прийде зменшення закупів промислових товарів — про це навіть не треба згадувати, — бо воно автоматично випливає з погіршення господарського положення села.

Слід теж додати, що при нинішних найкращих цінах 11 зол. за сотнар жита, хлібороби дістануть ледви 181.5 міліона золотих спираючись на таких обчисленнях: Міста потребують коло 10 міліонів сотнарів жита, за кордон можна вивезти при теперішніх високих митних обмеженнях найбільше 6.5 міліонів сотнарів. Іншими словами ціла вартість проданого жита не покриє навіть 2/3 суми, потрібної на заплату довгів.

Ось тому віддовженеве законодавство не врятує села перед катастрофою, бо не спирається на спроможности платности сільських господарств. Нині село є невиплатне навіть при тих полекшах, які йому признає віддовженеве законодавство. Єдиний вихід з цього завороженого кола — основна зміна сільсько-господарської політики, щоби збільшити дохідність сільських господарств.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

НА РАКИ.

Вакації — пора відпочинку та розваги. Здається, що винайшли їх яких 30 літ тому за англійцями. Наші діди проводили літо там, де осінь, зиму і весну. Не знали вони трьох слів, що прийшли з модерним духом: настрою, нервів і спорту. Сумували вони і тішились, нездужали на нерви, вправляли якось своє тіло і свого духа, але жили, наче той Журден, який не знав, що все життя говорить прозою.

Нині, коли приходять вакації, сплачуємо свідомо і після довгої надуми довг настроям, нервам і спортові. Який хто вибирає спорт це залежить від його нервів, часом від настрою лікаря.

Маю двох приятелів, що люблять один спорт дуже мало в нас поширений: іти на раки. У липні чи серпні, коли члени нашої рідні, приятелі та знайомі їдуть на село, в гори чи над море, коли мокнуть у воді та смажаться на сонці і вітрі, ми, соломяні вдівці і заліані парубки, звеличуємо Львів. Вийдеш по 10-ій годині ввечір на вулицю і все тут: простір, свіже повітря і настрій...

У день ми заняті і на раки можемо вибиратись тільки вечорами. Пригадуєте чудове оповідання Купріна, як їздив він у місячні ночі ловити рибу? Ми є тої думки, що раки смачніші за рибу, хоч наприклад пструги над водопадом (у ресторані) в Яремчі мають безумовно небуденний смак. Львів не має ріки і хоч усі наші ріки вижидають на те, щоб можна творити комітети для жертв повені — шкода, що так мало людей гине у Львові на сухо

Але інтеліґентні люди на все найдуть раду. Ми погодились з народньою мудрістю: „Як живе — то чорне й погане, як умре — то гарне й румяне" і волімо раки вже варені. Власник ресторану повідомляє нас, коли дістав копу великих раків, що нагадують малі гомари і цього дня зранку ми майже постимо.

Вечера нагадує англійські святочні вечері, коли треба якслід одягнутись і заводитись за столом як на засіданні ювилейного комітету. Мої приятелі мають неодну англійську риску, починаючи від мовчазности, дискретности та джентельменства. Наприклад останнім разом, вони не дали по собі пізнати, що не дуже раді, коли до раків зголосився один приятель з апетитом діяча на двох пенсіях. Вони так дискретно ставили йому запити про нову політичну ситуацію і так завзято мовчали, що зїли вдвоє більше раків, ніж він.

Раки — аристократична їжа тим, що після них ви голодні, навіть маєте ще більший апетит. Раки — забута українська страва тим, що вони навіть після смерти люблять пити; а що не можна давати їм води, щоб не ожили, то треба підтримувати їх горілкою.

— Знаєте — каже інжинір Медвідь — той останній рак був такий товстий, що я випив би ще одну чарку, але ви знаєте, що я не пияк і сам не пю...

— Можна ще одну — підтримує його лікар Оксамит — ця горілка нині якась слабувата... Чи ви памятаєте, як нам в Янові у коршмі поставила жидівочка мабуть чисте бов-ґу і ми мусіли триматись стола так нам в очах свічки поставали?

Розмова пливе легко та погідно і члени Ради Ліґи Націй зле роблять, що рішаючи важніші конфлікти не їдять раків.

— Цікаво, чого ці італійці шукають в Абісинії? Мають у себе добре вино, макарони, ґітари і жили би спокійно і не рипались би... А в Абісинії як пічнуться дощі, то навіть війни вести не можна...

— Я гадаю, що нерозумно теж зробили ті, що вибрались цього літа на село. Все дощі. У Львові може собі падати хоч до Судного дня.

— Слухайте, приятелю, не халасуйте так швидко. Раки на поріст волосся і так не помагають.

Д-р Оксамит має на голові натяк на зачіску і дуже вразливий на натяки про поступовий параліж його волосся. Він відгризається інжинірові:

— І такий павіян з чолом до потилиці ще обзивається! Ви хотілиб бодай на хвилину перед смертю побачити себе у дзеркалі з такою чуприною, як моя!

— Але не з такою пикою! — помагаю інжинірові, що мовчить, бо воліє зїсти одного рака більше, ніж виграти діялектичний двобій.

— Ви взагалі не повинні їсти раків — дістаю удар за оборону, — бо журналісти повинні їсти тільки мозок, те чого їм бракує...

— Добре бодай, що признаєте, що у нашій професії треба мати мозок — —

— Панове, панове! раки остигають, а ви починаєте сварку за такі дурні речі як інтеліґенція в якійсь професії — обзивається інжинір. — Скажіть самі, чи мали ви колинебудь після якоїсь ґеніяльної операції або статті таку приємність, як після раків

— З інжиніром зле. Він уже зазнає найбільших насолод тільки шлунком.

Смерть Анрі Барбюса.

У Москві помер відомий французький письменник Анрі Барбюс у 61. р. життя.

Був це беззастережний прихильник комунізму, що кількома наворотами відвідував Совіти і брав участь у міжнародніх конґресах комуністичних письменників. Славу придбав він собі у 1916. р. военним твором „Огонь", що дістав одну з найпочесніших літературних нагород Франції: нагороду Ґонкурів.

Літературний дебют почав Барбюс у 1895. р. збіркою віршів „Плаксуні" і вів якийсь час відділ драматичного рецензента в паризькій пресі. У 1903. р. видав свою першу повість „Благальники", опісля повість „Пекло", оповідання „А ми", у 1919. р. повість „Ясність", „Світло серед прірви" і „Слова комбатанта", пізніше власний життєпис Христа на зразок Євангелії, вкінці кілька репортажів.

Барбюс редаґував кілька літ журнал „Ясність" — сильно совітофільський. В останніх роках, коли присвятився живо совітофільській пропаґанді у літературі, талант його сильно ослаб.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Вчора дополудня добули тіло 15-ої жертви в тунелі підземної залізниці в Берліні.

— Щоденник „Зоріле" повідомляє, що проєктовану візиту мін. Тітулеску в Москві знову відложили.

— Постійна комісія Кортезів, що тепер перебувають на феріях, рішила продовжити стан облоги в Барсельоні.

— Князь Ґлайчестеру, третій син британської королівської пари заручився з леді Алісією Монтаґу Дуґляс Скот, донькою князя Бакцівч енд Кевсбері.

— Канцлер Гітлер запросив членів дипломатичного корпусу, що є акредитовані в Берліні на партійні свята в Нормберзі.

— В окрузі Таон-Ан на захід від Харбіну занотували 78 випадків чуми. Епідемія чуми поширюється теж в округах Ту-Ію, Шуан-Шан і Чан-Лію.

— В Овкленд (Каліфорнія) завалився тунель, який викінчували. В тунелю працювало 11 робітників. Врятувалося 8, шість згинуло.

— А ви ніби — —

Кельнер приносить миденицю і рушник і питається: що пазове зїли би? Мясо в літі шкодить, але добрий котлет або розбратель з цибулею ще нікому не зашкодив. Адже після городини не можна випити багато пива. Навіщо квапитись? Інжиніра ніхто не збудить вранці до будови дому, лікаря ніхто не покличе до недужого, а ґазета і так мусить вийти.

— У цьому-то і біда, що ґазета мусить вийти — кажу і хотів би вже йти. Переконують мене:

— Напишете щонебудь і так ніхто не розуміє, що у світі діється.

Спорт і настрій вимагають проходу. Місячна ніч. Один задивився на небо:

— А ось Велика Медведиця, кревнячка нашого Медведя. Цікаво, де сузіря Рака? Подумайте, що це був би за полумисок, якби його зварити!

Другий приятель після довшої мовчанки:

— Чому в німецькій мові так багато „р"...

— А ти що, вже пяний?

— Ет, нічого не розумієш! Раки можна їсти тільки в ті місяці, що в німецькій мові не мають „р". Чи не міг би септембер називатися якось мягко...

— А я не розумію нашої фрази „Покажу тобі, де раки зимують"... Справді не знаю, де вони сидять у зимі.

В який бік завертає далі розмова, не можу вам сказати, бо дискретність, як і фейлетон, має свої межі. Але коли вам вакації не вдались, то можете запросити нас на вечеру і ми покажемо вам стіл, при якому можна мати настрій і займатись здоровим спортом.

З природи й техніки.

ФІЗИКА У ВЯЗНИЦІ.

На острові Алькатрац у заливі Сан Франціско находиться велика вязниця для важких злочинців Каліфорнії. У цій вязниці подбали особливо за те, щоб до вязнів не дісталась ні збруя ні металеве знаряддя. А саме за входовою деревляною брамою вязниці находяться три великі рівнобіжні петлі з дроту. Середущою петлею завсіди плине електричний струм і вона є первинною обмоткою. Зате перша і третя петля получені разом дають вторинну обмотку. Розуміється, що, якщо всунемо до первинної обмотки (петлі) кусник металю, повстане в першій і третій петлі як вториннім обмотці електричний струм. Отже, якщо якийсь чоловік ввійде до вязниці крізь браму, а тимсамим і крізь середущу петлю з револьвером, ножем або й звичайним пильником, що старанно заховані в одежі, індукований електричний струм у першій і третій петлі счиняє зараз алярм. У цілій вязниці починають світити автоматично рефлектори та замикають усі двері, що ведуть назовні вязниці. Про ці алярмові уладження знають усі і сьогодні спроби перепачкувати до вязниці зброю незвичайно рідкі.

ІТАЛІЙСЬКІ РОЗШУКИ НАФТИ ТА ВУГІЛЛЯ

Італійські розшуки нафти у власнім краю залишились без практичного висліду. З того часу очі італійців звернулись на Альбанію, хоч Анґлія, Америка та Франція давно махнули рукою на свої нафтові концесії в Альбанії, як на мало продуктивні. Проте італійці дальше вертіли за нафтою в області південно-альбанської ріки Деволі, де дійсно найшли великі продуктивні поклади нафти. Тепер будують там ропопроводи від копалень аж до пристані, де будуть вантажити ропу на кораблі. Ці ропопроводи мають 72 км. довжини та стації помп. Дальше знайшли італійці джерела нафти на другім березі Деволі, а також над Думреєю.

Значно гірше представляється справа вугілля. Як відомо, Італія має у себе камінне вугілля, одначе його мало. Зате величезні поклади брунатного вугілля не виплачуються тому, що це вугілля дуже поганої якости. Спеціяльно закладене державне підприємство з капіталом 50 міліонів лірів має шукати за новими покладами вугілля. Перші дослідні праці виконують на Сардинії та в Тоскані, де сподіваються багатих покладів брунатного вугілля. А. Л.

Нові часи = нові люди.

Стаття прислана на недавний конкурс „Діла".

У кожному громадянстві є два типи людських одиниць: одні, що йдуть крізь життя шляхом найменшого опору, пригинаючись до зовнішних обставин і зраджуючи за ціну примітивних вигід усі свої ідейні пориви, та другі, що продираючись, важким, упертим трудом крізь життеві труднощі, здобувають і будують своєю творчою енерґією нові цінности як духові так і матеріяльні не тільки для себе, але й для цілого народу. Від того, який тип перемагає в даній суспільности, залежить і ціле її збірне обличча, уся її творчість, уся експанзія, уся оборонна сила.

Тому нам у важкий час лихоліття так дуже треба тепер цих енерґійних одиниць. У кожній ділянці суспільного життя є в нас тепер виїмково тяжкі зовнішні обставини і тільки справді сильні та енерґійні одиниці зможуть їх побороти. Кожний дістає завдання не тільки в якомусь місці добре працювати, але це місце, цей варштат праці собі збудувати, а нераз і вибороти. Кожне суспільне становище однаково важне: і дрібного ремісника, що заложить самостійний варштат і інжиніра, що заснує бюро, чи фабрику і вчителя, що поведе приватну школу. Кожний збогачує новою комірkою національний орґанізм-націю й кожний дає хліб і життеву спроможність іншим, нераз і слабшим одиницям, що біля нього ґуртуються. Навіть по смерти енерґійної одиниці, здобуте місце лишається вогнищем нової праці та завязком нових здобутків, як ось у Львові на місці праці проф. Левинського тепер повстають щораз то нові варштати і виробництва.

А поле для праці енерґійних одиниць у нас справді широке і вдячне, більше ніж у якогонебудь іншого народу. Майже кожна ділянка нашого суспільного орґанізму недобудована: усюди вільні місця. З внутрішньою конкуренцією, з внутрішньою надпродукцією вартісних, фахово вишколених одиниць не зустрінемося ні в господарському, ні в культурному житті. Всюди, чи в низах, чи в горі треба ще зачинати, заповняти порожні місця, здобувати від чужих.

На цю велитенську працю відбудови і розбудови цілого національного орґанізму не дасться згори уложити точної рецепти: не можна вичислити усіх можливостей і вказати усіх вільних місць. Тай не треба, бо вартісні, енерґійні люди самі знайдуть нагоду, самі створять саме такі варстати праці, які в даній хвилі є найбільш потрібні й корисні. Головну вагу мають не точно розроблені пляни, а вартісні люди, що зуміють викресати в собі творчу енерґію.

Ці люди в нас тепер наростають у двох суспільних катеґоріях: одні йдуть з низів, споміж селянських і робітничих мас. Вигнані тіснотою на ріллі, чи безробіттям дома, поневолі тільки пускаються у річище стихії, що жене їх з наших сіл та місточок до більших міст. Та швидко сучасне темпо цієї стихії і рух поривають їх, вони миттю розгублюють отяжілість і повільність батьків та кидаються метко за хлібом і працею, вперто змагаючись зі злиднями й трудами. Їх тільки зберегти нам треба для Нації, дати ідейний зміст їхній життевій боротьбі та вбудувати культурно й духово на ново здобутих ними позиціях у народній орґанізм.

Другі — це ті, що мусять від долу зачинати. Родом вони переважно з інтеліґентських домів, а є між ними й такі, що скінчивши середні та вищі школи, опинилися без посад. Вони також звичайно поневолені, рідко із свідомости пускаються на власний, самостійний хліб. Вони не мають тієї стихійної енерґії, та життевої тверді, що ці перші з низів. Зате вони ідейніші. Вони тільки мусять себе переломити, мусять часто відкинути фальшивий стид т. зв. „низькою" працею. Мусять „стверднути" в праці і в ній засмакувати.

Творча й здобувча енерґія одної і другої катеґорії залежна від того, яку життеву ціль, який життевий ідеал, свідомо чи підсвідомо, вони собі ставлять.

Якщо цим ідеалом буде вигідна посада (байдуже: сторожа в камяниці чи радника в уряді!), то вона вбє у зародку всяку їх енерґію та підприємчивість. Вони дуже скоро „устаткуються", позбудуться всяких ідейних змагань та пристосуються так до цього залежного, філістерського життя, що вже й не будуть здібні вразі втрати посади (на пр. викинення зі суду) здобути собі іншу незалежну можність праці. Вони саме на цю життеву енерґію окалічіють.

Та як цим їх життевим ідеалом стане творча праця і боротьба, то туга за таким життям пхне їх на шлях змагань із дійсністю, від якої життевий ідеал треба буде видерти, хочби й важким зусиллям цілого життя. Тоді стануть ці молоді люди вже свідомо енерґійними змагунами й творцями.

Отже, щоб життеву енерґію між широкими верствами нашої суспільности розбудити, треба **щиро й рішуче видвигнути ідеал вільного, творчого, хоч і трудного життя, на належну висоту в суспільній скалі вартостей.** Ціла суспільність мусить у цьому переконанні утвердитися, кожний батько й мати мусять це дітям вказувати, кожний юнак, що розпочинає життевий шлях, за тим тужити.

А до цього треба ґрунтової переоцінки суспільних вартостей: не висока посада, а творча корисна праця для Нації, мусить стати найвищою почестю, найвищим суспільним становищем. Широка, повсякчасна пропаґанда такого життя в пресі, літературі й вихованні мусить

цей ідеал вщіпити і плекати серед усієї молоді.

Повинна теж суспільність придумати спосіб почесного відзначування вдалих основоположників нових варштатів й організаторів нових ділянок праці. Це було би для них великою заохотою, піднесло би їх значіння та вплив у суспільності та захопило би молодь. Нехай у нас кожна молода людина справді побачить, що це найвища почесть і завдання життя найти в суспільнім організмі місце до творчої праці, на якім можна гідно та вільно вести життя, не зрікаючись своїх ідейних цінностей.

Та не досить буде рішитися на таке життя, треба ще в цьому рішенні вперто витривати, розбуджену життєвим наставленням енергію плекати й розвивати. У нас же переживає „соломяний вогонь", що ясно спалахає й скоро пригасає. Це плекання творчої енергії можна осягнути тільки впертою виховною працею над людьми, що виростають. Треба їх привчити повсякчасно провірювати й справляти власну діяльність, концентрувати працю та спеціялізуватися, а не розгублюватися на різних ділянках. Треба допомогти їм гуртуватися в організаціях, що піддержуватимуть їх запал та творчу охоту, підтримувати морально й матеріяльно в трудних хвилях та створити **фонд на закладання варштатів праці.** Фонд цей міг би незвичайно злекшити й підтримати початки починань усіх тих молодих енергійних одиниць та визволити їх із залежности від чужих капіталів.

Тільки збірним зусиллям суспільности виплекаємо у нас цей **піонірський тип людини**, що буде усім своїм життєвим наставленням змагати до здобувчої та творчої праці. Він зуміє використати усі проекти й можливости, які насуває — наша дійсність.

А. Команський.

По смерти Ол. Новаківського.

НАРАДА ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДЯНСТВА.

В дні 29. серпня, у дні смерти мистця Олекси Новаківського, заходом радн. А. Рака й адв. д-ра Голубовського відбулася в домівці Т-ва „Просвіта" під проводом д-ра **Костя Левицького** нарада найчільніших представників нашого громадянства у справі похоронів, опіки над сиротами і забезпечення творів бл. п. О. Новаківського.

З виголошених рефератів виявилося, що сам бл. п. О. Новаківський ще перед виїздом на ферії замкнув на ключ і забезпечив свої образи. Вибрано комітет в особах: **радн. А. Рака, адв. д-ра Голубовського і дир. д-ра Свенціцького** та уповажнено цей комітет занятися похоронами й образами Покійного. Їх інвентаризація буде переведена зараз по похоронах.

ПОХОРОНИ.

Похорони мистця-маляря Олекси Новаківського відбудуться в суботу 31. серпня в год. 3-ій пополудні з церкви Преображення Господнього, звідки після похоронної відправи рушить похоронний похід на Личаківський цвинтар.

Поминальне богослуження відправиться того самого дня в год. 9. рано у Преображенській церкві, про що повідомляє Українське Громадянство розліплена на мурах міста Львова клепсидра від синів і від Українського Товариства Прихильників Мистецтва.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок 10.

З виборчого руху.

ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ В ПОМОРЯНАХ.

В неділю 25. серпня відбулося в **Поморянах**, пов. Зборів, у салі Народнього Дому передвиборче віче, скликане Повітовим Нар. Комітетом у Зборові. Завдяки стараниям м-ра Володимира Наливайка прибуло на віче громадянство міста Поморян і дооколичних сіл, між іншими і відпоручники з поодиноких місцевостей.

Віче відкрив **д-р Ілля Макух**, адвокат зі Зборова, що віддав провід **о. Іванові Пайкушові**, гр.-кат. пароховi в Богутині, який покликав на секретаря **м-ра Володимира Наливайка.** Змістовний реферат про політичне положення українського народу та про вибори до сойму і сенату виголосив **д-р Микола Стефанишин**, адвокат зі Зборова, вказуючи на причини, які наказують українському народові взяти участь у тих виборах. Постанови виборчої ординації пояснив **д-р Ілля Макух**, загріваючи присутніх до голосування на кандидата **д-ра Степана Біляка.**

На внесення д-ра Миколи Стефанишина ухвалено резолюції, якими зібрані висказали українському політичному проводові довіря за його дотепершню оборону національних прав українського народу й одобрили його дотепершню тактику, взиваючи громадянство взяти якнайактивнішу участь у виборах.

ВЕЛИКЕ ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ В ЖУРАВНІ.

В неділю 25/8. відбулося в **Журавні**, по кооперативнім святі велике передвиборче віче при співучасти більш як 1000 людей. Віче отворив голова виборчого комітету адв. **В. Микласевич,** який представив д-ра Трояна, кандидата на посла в тут. окрузі. **Д-р Корнило Троян** у довшім рефераті представив зібраним вагу соймових виборів та вияснив, чому нашим обовязком є взяти в них численну участь. Присутні з одушевленням вислухали реферату й одноголосно ухвалили резолюцію того змісту: Зібране на вічу в Журавні дня 25/8 цр. громадянство Журавенщини, знаючи, що лише дисципліна і послух проводові доведуть націю до кращого завтра, рішає однодушно збитою лавою станути в дні 8/9. ц. р. до виборів і віддати свої голоси згідно з інструкціями Ц. К. УНДО.

В дискусії забирали голос: селянин Матій Данилишин з Тарнавки і міщанин Яць Куцик з Журавна, після чого предсідник зборів п. Микласевич пояснив зібраним постанови виборчої ординації та візвав присутніх до численної участи у виборах. Відспіванням національного гимну покінчено це під кожним оглядом дуже вдатне віче, котре є тим відраднішою подією в житті Журавенщини, що досі була вона забо-

Нема військового англійсько-єгипетського союзу.

КАЇРО, 30. 8. ПАТ. Предсідник ради міністрів заперечив поголоскам, будьто би заключили військовий союз між Англією і Єгиптом. Голова уряду заперечив теж тому, будьто би в Єгипті мали оголосити воєнний стан на випадок вибуху італійсько-абісинської війни.

Арештування комуністів

БУКАРЕШТ, 30. 8. ПАТ. В Безорґік (Добруджа) влада викрила нову революційно-комуністичну орґанізацію, що мала свої філії в цілім повіті. Перевели численні арештування серед місцевої болгарської меншини.

Нова шпигунська афера в Чехословаччині.

ПРАГА, 30. 8. ПАТ. У Брі в Північній Чехії арештували 27-літнього механіка Рудольфа Манзеля за шпигунство. Ведуть слідство. Йде тут правдоподібно про широко розгалужену шпигунську орґанізацію.

Чи Японія зложить протест у Москві?

ТОКІО, 29. 8. ПАТ. Аґенція Ренґо повідомляє з віродатного джерела: Міністерство закордонних справ дожидає на докладне звідомлення з конгресу комінтерну, бо дотеперішні фраґментаричні звіти вважає недостаточними, щоб рішитись чи звернутися з протестом до уряду СССР у оправі противпонської діяльности комінтерну чи ні.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 41)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

Проте шеста кухня таки пішла на магазин, а ми мусіли заспокоїтись дальшою обіцянкою, що читальняне приміщення буде небавом вирішене по нашому бажанню. Тимчасом призначив д-р Бухнер на цілі читальні три злишні шкільні світлиці. Цим разом д-р Бухнер не вимахнувся самою обіцянкою. Д-р Ганкевич дибав завзято і все нагадував приречення, дир. Гарматій безнастанно ремствував, що читальня псує ввесь шкільний лад і вводить замішку... Не було ради: д-р Бухнер призначив на читальню цілу пятнацяту кухню, а інжинір Гофер прирік її негайно переробити. Так і сталося. Виходить, що лиш завдяки настирливій витревалості і рішучому виступові д-ра Льва Ганкевича дістався читальні ввесь просторий барак з цілим сценічним уладженням та упорядженою салею для видців. Усі дальші концерти, театральні вистави, свята, віча, відчити до кінця істнування табору відбувалися в тій читальняній салі під знаменем читальні „Просвіти".

Цей дещо ширше оповіджений епізод із добуттям салі і сцени для читальні свідчить, які труднощі треба нераз було поборювати та які заходи робити, поки щось можна було для виселенців добути, — коли йшло про культурно-освітню працю. Упередження виполоти — це тяжке діло...

Д-р Ганкевич не спочив після заснування головної читальні, але розбудовував її з залізною послідовністю на поодинокі баракові секції, так, що вже при кінці 1916. року було таких філій у таборі шість, з котрих декотрі, як напр. у пятій секції, розвивалися якнайкраще. Це залежало від стійкости і скількости людей у секції. Кожна філіяльна читальня мала свого „референта", себто голову і „прелеґента", котрого обовязком було дбати про чергові відчити і реферати. Я був „референтом" у другій секції, а „прелеґентом" у ній був директор школи з Нагірянки коло Бучача, покійний вже нині Зенон Ганкевич. Філія носила імя Івана Котляревського.

Цей розподіл праці на філіяльні секційні читальні був розумною гадкою. Лекше було робити і до роботи заохотити на одній секції, як на пятнацятьох. Не на всіх секціях ішла праця з однаковою натугою, але не засмітилася ні на одній. Дбав за це Головний Виділ, котрому треба було правильно подавати до відома порядок відчитів чи інших уладів на кожний місяць і фреквенцію на них, яка не була рівномірна, а безупинно, — відповідно до репатріяційного або робітничого руху — хвилювала. Було, що одної неділі була на відчиті яка сотка народу і більше, слідуючої неділі ті самі бараки були порожніські, а третьої вже наповнені новими виселенцями, а там і — чужинцями. Тій припадковій змінливості не могла вже зарадити ніяка орґанізація.

З правила були відчити в неділі і свята. Теми відчитів були полишені прелеґентам; у цьому напрямі не роблено ніякого натиску. Дібрання тем не було легким ділом тому, що не було джерел, ні відповідних підручників. Треба було зручно вихісновувати часописи і календарі. Хоч Головний Виділ лишав цілковиту свободу прелеґентам, все таки дбав, щоб не було тем не підхожих до настроїв мас, або агітаційних. І треба признати, що таких відчитів, як ті про Дарвіністичні теорії або про теорію К. Маркса більше не було.

(Продовження буде.)

ролом кацапщини, з котрої лишилась лише горстка недобитків, які зрештою не проявляють уже ніякої зорганізованої діяльности.

З ВИБОРЧОГО РУХУ В ОКРУЗІ ч. 61.
(Тернопіль—Збараж—Скалат).

Дня 23. серпня ц. р. відбулося засідання Повіт. Нар. Комітету УНДО. в **Тернополі** у справі виборчої акції під поводом заст. голови п. **А. Кузька.** По зясуванні справи виборчого порозуміння секретарем п. **В. Болюхом,** нашим кандидатом на округу ч. 61, вирішено скликати ширшу передвиборчу нараду тернопільського повіту на 30. серпня ц. р. в год. 11. передпол. у салі Міщанського Братства в Тернополі.

Дня 26. серпня ц. р. відбулася передвиборча нарада в **Збаражі.** Голова **д-р Таращук,** отвираючи нараду, представив кандидата п. **В. Болюха** і вияснив нинішню політичну ситуацію, яка спонукала наш провід до навязання переговорів і заключення виборчого порозуміння з польською стороною. З черги зреферував докладніше справу порозуміння п. **В. Болюх** і візвав присутніх, щоб повели виборчу акцію в цім напрямі, щоб наші виборці віддавали нечеркані картки по думці виборчого порозуміння. В цім самім дусі промовляв м-р **М. Топорович.** Повітова передвиборча нарада в Збаражі відбудеться дня 2. IX. ц. р. в год. 12. вполудне.

Дня 27. 8. ц. р. відбулася передвиборча нарада в **Микулинцях.** Нараду отворив п. **Осип Федевич.** Реферат про нашу політичну ситуацію виголосив кандидат на посла п. **В. Болюх.** Промовляли: о. прелат **Сьвітенький,** о. кан. **Кароль** і д-р **Фуртак** — всі за участю у виборах. На внесення о. Сьвітенького ухвалено одноголосно резолюцію: Збори висказують повне довіря Проводові УНДО за його діяльність, апробуючи його акцію дотично виборчого порозуміння та ухвалюють піддержати кандидатуру п. В. Болюха. На внесок д-ра Фуртака, вибрано виборчий комітет на судову микулинецьку округу в складі: о. кан. Кароль, д-р Фуртак, Осип Федевич та А. Товарницький

На днях відбудуться наради в повіті скалатськім, на які виїздить наш кандидат п. В. Болюх у порозумінні з Повітовим Народнім Комітетом у Скалаті.

СТАНИСЛАВІВЩИНА.

Дня 28. ц. м. відбулися передвиборчі збори в салі чит. „Просвіти" в **Тисьменичанах,** пов. Станиславів, скликані місц. парохом о. Іваном Маркевичем. Реферат про вагу нашої участи у виборах виголосив місц. управитель школи п. **Іван Дембицький.** Дальші виясненя по думці постанов УНДО подав ем. суддя п. **Зеновій Решетилович.** Численно зібрані виборці рішили піти лавою до виборів.

КАМІНЕЧЧИНА.

Від дня 18. серпня ц. р. відбулася в камінецькім судовім повіті ціла низка передвиборчих зборів. І так: 18. серпня відбулося віче в **Сільці Бельк.** — реф. м-гр **Затхей;** 22. серпня в **Яземлі Руській** — реф. м-гр **Затхей;** 25. серпня велике віче в **Добротворі** — проводив **О. Пашківський,** реф. **д-р Мінко** й **О. Мулькевич;** в **Руді** — реф. м-гр **Затхей;** в **Соколі** — реф. **С. Михайлишин;** в **Браташах** — реф. **З. Саган;** 28. серпня велике віче під голим небом у **Батятичах** — проводив **О. Мулькевич,** реф. **З. Пеленський;** у **Незнанові** — реф. **д-р Мінко;** в **Ланах Польських** — реф. **д-р Лемішка;** у **Спасі** — реф. м-гр **Затхей.**

Дальші віча на день 1. вересня намічено в **Стрептові, Горпині, Вичові, Деревлянах, Яземниці** та **Якимові.**

ВИБОРЧЕ ВІЧЕ В БАТЯТИЧАХ.

В середу 28. 8. ц. р. відбулося велике виборче віче в с. **Батятичах,** коло Камінки Струмілової. Є це виборча округа інсп. В. Кузьмовича. Віче, яке по Службі Божій перервано з приводу рясного дощу і продовжувано по вечірні, отворив **о. сов. Артимишин.** До президії покликано як предсідника **дир. Осипа Мулькевича** з Камінки Струмилової. Виборчий реферат виголосив ред. „Шляху Нації" **Зенон Пеленський** зі Львова. Віче відбулося при масовій участи мешканців села. Виборча ситуація в Батятичах є спеціяльно цікава з огляду на специфічні місцеві відносини. Батятичі є одним із найбільших сіл Галичини, має поверх 5.000 мешканців. Перед кількома роками село придбало собі славу з огляду на криваві події, які там мали місце. Підчас гострого страйку згинуло там при зударі з поліцією 5 селян, було й богато ранених. Після тих подій відбувся ославлений „батятицький процес". Ситуація села тим характеристична, що побіч яких 2.000 свідомих українців і 800 місцевих поляків, решта села є ще донині сильно москвофільська, вдобавок до останнього часу сильно пройнята червоним сельробівством. Свідомі місцеві провідні українські елементи роблять усе можливе, щоб оту частину збаламученого українського народу приєднати для української справи. По тій лінії пішов теж хід віча. У своїй промові ред. З. Пеленський пояснив виборчу ситуацію, обговорив докладно узасаднення й політичну потребу теперішнього польсько-українського виборчого компромісу і головним чином розглянув основно справу політичного москвофільства. Реферат зробив на присутніх помітне враження. З особливою увагою масово зібрані слухачі вислухали історії українсько-московських взаємин, особливож уважно слухали про політику знищування українства Москвою аж до найновіших большевицьких часів. Знаменне, що по рефераті ні один з присутніх москвофільських провідників не зважився забрати слова. Закінчуючи свій реферат закликом до єднання наших розбитих національних сил, референт закликав присутніх взяти масову участь у виборах. Віче приняло цей заклик масовими оплесками і рішило підтримати свого виборчого кандидата.

В САМБІРСЬКІЙ ВИБОРЧІЙ ОКРУЗІ.

Дня 18. серпня ц. р. відбулося віче в **Дорожові,** самбірського повіту. Віче отворив о. **Підлящевський,** нарадами проводив п. **Гринь Грицай,** секретарював п. **Василь Бейла.** Реферат про наше політичне положення та про соймові вибори виголосив кандидат на посла самбірської округи п. **Гр. Тершаковець.** По дискусії зібрані постановили взяти участь у виборах та вибрали для керування передвиборчою акцією місцевий виборчий комітет, до якого увійшли: о. Нестор Кузьмич і пп. Гринь Грицай та Василь Селюх.

Дня 20. серпня ц. р. відбулися два передвиборчі віча в **Старому Самборі:** в год. 12-ій вполудне для повіту і в год. 8-ій веч. для місцевого громадянства. Перше віче отворив **о. Юліян Татомир,** проводив п. **Пукач,** секретарював п. **Хомоньчак.** Друге віче отворив **д-р Ілько Кульчицький,** проводив п. **Василь Вовчик.** На обох вічах виголосив відповідний реферат кандидат на посла п. **Тершакоець.** Зібрані постановили взяти участь у виборах.

Дня 25. серпня ц. р. відбулося віче в **Хирові.** Віче отворив інж. **Галевич,** проводив о. **Ольшанський.** По рефераті п. Тершаківця і довшій дискусії присутні постановили взяти участь у виборах. Вечором тогож дня відбулося віче в **Старій Ропі.** Віче отворив о. **Мартинович,** проводив п. **Н. Фичко,** секретарював п. **І. Вишатицький.** По рефераті й дискусії ухвалено одноголосно взяти участь у виборах.

Дня 26. серпня ц. р. відбулося повітове віче в **Добромилі.** Отворив і проводив вічем **д-р Антоневич.** По довшій цікавій дискусії постановлено взяти участь у виборах.

За одноручну мораторію довгів у Польщі.

На господарських зїздах, які скликують хліборобські організації, приймають низку знаменних рішень у справі господарської політики польського уряду. Хлібороби домагаються обниження віміїв податків до рівня цін збіжжя, повної мораторії хліборобських довгів на один рік, обниження відсотків від банкових кредитів та заходів уряду у справі обнижки цін промислових товарів. Резолюції передадуть урядові. Господарські кола сподіються, що новий уряд, який прийде по виборах, розгляне в першу чергу хліборобські справи.

НОВИНКИ

— **Футра, всілякого рода, найвибагливіші,** поручає **Юліян Глушівський. пл. Капітульна 3. I. п.** Телефон 254-46.
10 25—?

— **Д-р О. Прийма,** Львів, Словацького 14. Тел. 261-50 вернувся і орд. у внутр. хоробах 9—10 і 17—18. Рентґен. Коротнохвильовик Цайса.
4—5

— **Нововідчинена кравецька робітня** Михайла Білоуса, Львів, Домініканська ч. 4. I. п. Власні матеріяли на складі. Ціни конкуренційні.
1-10

— **Мистецька вистава** в Національному Музеї в повному приготуванні. Досі прийшло вже 50 творів. Праця над катальоґом почнеться 8. вересня. Деякі монументальні твори скульптури будуть приміщені на площі перед Музеєм. Секретаріят виставового Комітету просить негайно прислати решту зголошених експонатів.

— **З наших театральних новин.** Пишуть нам: Театр ім. Тобілевича виставить 15. вересня у Коломиї оперетку „Дівча з „Маслосоюзу" — лібретто проф. Павлусевича, музика Ярослава Барнича. Оріґінальні гуцульські костюми на цю оперетку шиють кравці з Кут і Жабя. Декорації малює абсольвент Академії Мистецтв у Кракові п. Ярослав Лукавецький. Управа Театру дістала від Маслосоюзу підмогу 500 зол. на виставу цієї песи. 10. вересня йде у Коломиї песа з визвольних протибольшевицьких змагань Миколи Чирського „Отаман Пісня".

— **Зїзд книговодців.** У неділю 1. вересня відбудеться у Львові в салі Пром.-Торговельної Палати (саля пленарних засідань, вул. Академічна ч. 17) зїзд книговодців з рефератами д-ра Герцля, Й. Пророка, дир. д-ра Ф. Томанка і М. Ґавронського. Між іншим буде порушена справа реґуляції правних відносин у професії бухгальтерів.

— **Тарифа кінних дорожок у Львові.** Управа м. Львова устійнила таку максимальну тарифу оплат за їзди кінними дорожками без огляду на денну чи нічну пору. За звичайну їзду в місті парокінною дорожкою 1.20 зол., однокінною 0.80 зол.; за їзду в місті за першої пів години 1.50 і 1.20, за кожний розпочатий дальший кварданс 0.75 і 0.60; за їзду до і від залізничих двірців з підїздом і пакунками 2.50 і 2.—; до означених місць з кожного становища т. зн. до нових рогачок міста або прилучених громад 3 зол. і 2.40; до означених місць з кожного становища: Високий Замок, Сх. Торги, Погулянка, Новий Львів, оселя Залізна Вода 2 зол. і 1.50. За підїзд під дім і чекання менше як 10 мінут нішо не належиться, а понад 10 мінут оплата за весь час. За прогулькову їзду платиться від часу. За ручні пакунки, уміщені на поїзді, не належиться ніяка оплата. Тарифа обовязує від 30. серпня ц. р.

— **На волі.** Зі Святохресної вязниці вийшов на волю Осип Шийнаровський з Лисинич, відсидівши кару 15 років вязниці, на яку засудив його суд за вбивство польського залізничника під час польсько-української війни.

— **Костел в українському селі.** В Підгородцях біля Сколього будують костел для півтора сотні латинників, що живуть розкинені між 3.000 греко-католиків. Є це елемент переважно зайшлий, і то в останніх роках, бо ще перед десятьма роками урядовий шематизм виказував в нього 26 латинників.

— **Олександер Ґранах у Києві.** Знаменитий трагік німецьких театрів у Берліні Олександер Ґранах (ученик славного Райнгардта) що походить з Городенщини і по гітлерівськім переворові виступав якийсь час з обїздовим жидівським театром у Східній Галичині, розпічне, як повідомляють „Вісті", свої виступи в жидівськім державнім театрі у Києві з днем 1. січня 1936 р. Одночасно Ґранах задумує виступати час до часу гостинно і в українських державних театрах, бо українську мову опановує дуже добре.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ІТАЛІЙСЬКОЇ ФЛЬОТИ ПРОТИ В. БРИТАНІЇ.

ПАРИЖ, 30. 8. ПАТ. Спеціяльний кореспондент „Матена“, який був на італійських маневрах, повідомляє: Вчора вечором 60 підводних італійських човнів дістало приказ приготовитись до морських маневрів, щоб кожної хвилини виїхати з порту Августа на Сицилії. Маневри відбудуться недалеко Мальти. Здається, що на Сицилії зібрано багато літаків. „Матен“ поясиює ці розпорядки відповідю Риму за висилку воєнних британських кораблів на Червоне Море.

ОПОЗИЦІЯ СЛОВАЦЬКИХ ПОСЛІВ.

ПРАГА, 30. 8. ПАТ. Посли, члени католицького клюбу словацьких автономістів, приняли резолюцію, щоб провід вів далі засадничу опозицію до теперішнього уряду та не брав участи в уряді.

БЕЛЬГІЯ ОПЛАКУЄ СВОЮ УЛЮБЛЕНУ КОРОЛЕВУ.

БРЮССЕЛЬ, 30. 8. ПАТ. У пятницю рано приїхав до Брюселі поїзд з тілом королевої Астриди. Король Леопольд III. висів з поїзду перед приїздом до Брюселі і самоходом поїхав до своєї палати. Перед двірцем зійшлися маси народу і відділи війська. Домовину зложили на самохід, за яким їхало кільканацять самоходів з державними достойниками і членами уряду. Перед самоходом з тілом королевої їхала ескадрона кінноти. Перед палатою ждав уже король Леопольд. Домовину склали в каплиці, в якій лежав король Альберт І. Почесну сторожу при домовині держатимуть члени королівського дому.

Королеву похоронять у вівторок 3. вересня н. р. у королівській крипті у Ляокен коло Брюсель.

Прем. ван Зелянд, особистий приятель короля, виголосить нині в год. 8-ій вечором промову до радіо про покійну королеву.

Від пятниці пополудні відкрили доступ для публики до жалібної салі на замку, де стоїть катафальк з домовиною королевої.

— **Фальшиві 50-золотівки.** Слідчий уряд держ. поліції у Львові повідомляє, що в обігу появилися фальшиві 50-золотові банкноти. Пізнати їх м. і. з того, що деякі букви невиразні. Занадто ясні є сині підписи Владислава Врублевського та Мечковського, деякі цифри замазані, а гачки під ę і ą взагалі не виходять або не є зі собою злучені.

— **Львівська хроніка.** — При вулиці Львівських Дітей арештовано повитуху Теклю Білецову, що недозволеним заходом спричинила смерть одної служниці. — Невідомі злодії розбили нічю касу ґалентерійної крамниці Пропста при пл. Галицькій 12, одначе нічого в ній не найшли. — Арештували Єл. Костюк з вул. Ходкевича 6, що підкинула в одній брамі свою трилітню дитину. — Городське Староство заборонило в Люнапарку на Сх. Торгах усякі газардові гри. — У санаторії д-ра Сьвйонтковського при вул. Двернішького повісилась паціентка, 48-літня дружина інжиніра з Ярослава. Що було причиною самогубства невідомо.— Адміністраційна влада перевела контролю господарки жидівського т-ва Яд Харузім при вул. Бернштайна. Касові книги т-ва перевезли до городського староства, а решту книг опечатали. З ночі на пятницю поліція перевела облаву в ріжних місцях, арештуючи 135 підозрілих осіб. — Робітника Шмеля засуджено на 7 місяців а його жінку Стефанію на 2 місяці вязниці з припиненням за словну зневагу постерункового поліції. — Розправу проти коморника VII ревіру, Адама Станишевського, за спроневірення 3.052 зол. відложено, тому що обвинувачений не явився на розправу.

— **Страшний злочин божевільної.** Ще в червні м. р. на Сигнівці Малій біля Львова 21-літня Олена Домадзерська підрізала бритвою шию свому 5-літньому синкові, а сама скочила в криницю. Її витягли тоді з криниці і як вийшла з арешту замешкала в своєї сестри Бокової, жінки сторожа II. дому техніків. У пятницю, 30. серпня Домадзерська була в хаті сама одна з дітьми Бокової. У приступі божевілля Домадзерська розібрала дволітнього синка Бокової Збіґнева та ножем перерізала йому полові орґани, опісля сільним квасом обляла лице 5-літньому синкові Бокової Богуславові. Щоб ніхто не міг рятувати дітей, замкнула двері. Щойно за хвилину прийшов батько нещасливих дітей і виважив двері. Візвали ратункову стацію, що забрала діти до шпиталю. Поліція арештувала Домадзерську.

Із таємниць срібного екрану.

КАРІЄРА СІЛЬВІЇ СІДНЕЙ

Згадували ми на цьому місці про дивні дороги в житті акторів, які ведуть до вершків фільмової слави і писали про чоловіків. Тепер може цікаво буде знати читачам, як дійшли до слави деякі славні зірки.

Всі кіномани знають без сумніву маленьку героїню „Великоміських вулиць“ та „Княжну трицяти днів“, низьку ростом, із скісними очима — Сільвію Сідней. Сама її зверхня поява не має в собі нічого фільмового. Те, що вона має безліч звеличників, має свою причину в чарі, що проявляється в її дрібній постаті, рухах та грі. Вона, що має нині ледве 23 роки, не зразу стала великою акторкою. У калейдоскопі її життєвих подій та переживань є справді багато таких епізодів, що ніколи не ворожили її пізніших успіхів.

Перед 25 роками прибула до Ню Йорку молода московка і там віддалася за свого краяна, Віктора Косова. Небаром прийшла на світ мала дівчинка, Софійка, яку мама називала пестливо Сильвією. Згодом Косов покинув жінку й дитину та полишив їх на ласці долі.

Мама Сильвії, що вміла шити, дістала посаду в одному нюйорському маґазині мод. Заробляючи на життя, думала про долю своєї донечки, що саме підростала. На дорозі життя її матері станув молодий дентист-лікар, д-р Жигмонт Сідней, що одружився з нею, а мала Сильвія дістала вітчима. При його помочі покінчила драматичну школу. Але лекше було вчитися, як збирати овочі тієї науки, бо спершу дуже важко було дістатися до якогось театру. До того ще й „пех“ переслідував Сильвію. Бо коли дістала вже ролю в одному театрі, та коли на премієрі тієї пеєи сподівалася здобути собі перше признання преси й публики — перед самим виступом зломила ногу і мусіла на довший час покинути сцену. Коли повернулась здорова до театру, дістає малі, невдячні ролі, в яких ніяк не може визначитися. Врешті навіть пощастило їй заключити контракт із фільмовим виробництвом, але перша її фільма п. з. „Чужими очима“ кінчиться повною невдачею. Всеж період невдач кінчається. Сильвія виявила велику силу волі. Нараз вернулась до театру і там врешті створила цілу низку славних креацій, добуваючи собі вимріяний успіх, так, що найславніші директори стараються придбати собі її для своїх ансамблів.

В тому часі голосний фільмовий режисер Маріон Ґерінґ шукав за типовою акторкою, що заграла би головну ролю у фільмі „Великоміські вулиці“. Переглядаючи сотні знимок ріжних жінок, затрапив на одну світлину Сільвії ще за першого її побуту в Голівуді і з місця рішив її заанґажувати. Але Сільвія ніяк не хотіла повернутись до міста, де стрінула була її вже така жахлива невдача. Щойно по довших намовах уступила і загравши ролю партнерки Ґері Купера, пробила собі стежку до дальших фільм: „Дженні Ґергардт“, „Мадам Батерфляй“ „Спритна дівчина“ та „30 днів княжною“.

Усеж Сильвія не є вдоволена своєю професією, хоч могла вже насититися успіхами. Сказала вона собі, що колиб так мала донечку, то ніколи не дозволилаб їй і мріяти про акторську кар'єру. Ніяка професія не має стільки невдач, трудношів та розчарувань, що акторська праця.

(ет.)

— **Залізниця Коломия-Снятин-Кути.** З днем 2. вересня буде відкрита залізнича стація в Кутах. Комунікація з Кут до Снятина буде йти транзитом крізь румунську територію. Потяги будуть мати получення з поспішним потягом, що відходить зі Львова в год. 0.45, при якому буде курсувати спеціяльний вагон до Кут. Зате з Кут буде получення до поспішного потягу, що виїздить з Коломиї в год. 19. Урухомлення цієї лінії є великою вигодою для туристики і для мешканців косівського повіту.

— **Тортури на селі.** В карному суді у Львові відбулася розправа проти двох Михайлів Сарамаків, стрия і братанича, з Білки Шляхотської пов. Львів за те, що тортурували парубка Василя Пугача, щоби вимусити на ньому зізнання. Старший Сарамака підозріваючи парубка в крадежі 72 зол., замкнув його в хаті і при помочі братанича почав його тортурувати. Він закинув Пугачові стричок на шию, опісля вложив його руку між двері і натискаючи пальці, домагався, щоби признався до крадежі. Коли Пугач перечив, обвинувачені заткали йому шматою рот, привязали шнуром до лавки і так лишили на цілу ніч. На розправі оба призналися до вини, бо свідки були проти них, запевнюючи одночасно, що Пугач украв їм гроші. Розправу відложено, щоби покликати нових свідків.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС“: „МРІЙЛИВІ УСТА“.

Фільма на підставі пеєи відомого французького драматурґа Анрі Бернштайна, що вміє зображати родинні траґедії дуже простими засобами, зупиняючись з насолодою на тих психольоґічних конфліктах, що рвуть нерви дієвим особам і глядачам. Бачимо перед собою цікавий психольоґічний „припадок“ — молодої, щировідданої свому чоловікові жінки, що закохується зовсім несподівано в його приятелеві і не має часу навіть завололіти своєю жагою. Після одного короткого як один день — шаління, вона залишається при свому чоловікові, що занедужує. Конфлікт обовязку й почування — довгий, глибокий і до глибини душі зворушливий. Головну ролю грає велика драматична артистка Єлисавета Берґнер, що збирала цього року лаври теж і на льондонській сцені. Бачили ми її тут в „Аріяні“ за повістю Кльод Анета та „Катерині Великій“. Широка кінова публика ще не знає її і не хутко звикне до її гри, побудованої на нюансах, до речі: більше сценічної, ніж екранової. Фільма „Мрійливі уста“ (ідіотський заголовок без звязку зі сюжетом!) не зробить її популярнішою, бо це пеєа прикра, тнітуча. Мабуть з реклямових оглядів скривають, що фільма наскрізь німецька.

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

ПОДАТКОВИЙ СПОСІБ.

Управа мадярського міста Кіскунгалас не могла стягнути з мешканців податку за псів. Врешті призначила останній речинець заплати, а коли це не помогло, наказала відобрати власникам 2.000 собак і їх... позабивати.

КНЯЗЬ МОНАКО СПРОСТОВУЄ.

Через „Ню Йорк Геральд“ пішла у світ вістка, що князь Монако розпускає свою армію. Князь Людвик II. прочитавши її, обурився і післав опростування: „Ваш часопис упав жертвою якогось непорозуміння. Ми, як і давніше, набираємо нових вояків, які заступають старих, уже вислужених“. Преса дискретно доповнює це спростування інформацією, що цих вояків — (уся державна армія) 76. 800 літ тому у Монако на просторі 399 акрів було їх досить, щоб оборонитись перед наїздом ворогів, нині було би їх за мало, якби гості з касина гри хотіли зробити бунт.

ЛИСТИ ДОХОДЯТЬ.

У березні 1916. р. французький старшина Едмон Пейр був із своїм полком на фронті Сен-Ґамоне і вислав листівку до свого друга Ферріє на провінцію. Минулого тижня Ферріє дістав із почти цю листівку разом з часописами. Коли збурили почтовий будинок у його містечку, найшли там ту листівку, що пролежала десь на якійсь полиці 19 літ.

СПОРТ.

ТРИЗУБ — У. Р. С. К

Змагання між цими дружинами за першенство У. С. С. відбудуться в неділю 1. вересня в год. 16-ій на грищі Сокола-Батька. Обі дружини доложать усіх старань щоб вирішити змагання у свою користь і добути потрібні точки, тому треба сподіватися гарної і завзятої гри. Ціни вступу низькі.

ДЕЛЯТИН. ПРУТ — СОКІЛ (КОЛОМИЯ) 2:2 (1:1).

Прият. змагання. Суддя п. Сербин. Ворота для Пруту здобув Обрубанський і Скакун. Змагання між цими дружинами закінчились по досить цікавій грі нерішеним вислідом, хоч Прут міг змагання виграти, але карного стрілця воротареві Сокола в руки. Вислід нерішений є свого роду несподіванкою, бо досі Сокіл вигравав високоциферно. Колиб Прут міг позволити собі на інструктора, який би взяв дружину солідно в руки і колиб Прут міг змагатися з чужими сильнішими дружинами, то напевно рівень його гри підніссяб бодай на клясу. Публики на змаганнях дуже мало. Тут слід зазначити, що українська інтелігенція дуже слабо цікавиться Прутом, а чужі не приходять, бо їх не може цікавити змагання двох українських дружин, тимбільше, коли в Делятині є дві дружини з польського союзу, які спроваджують до себе навіть А-кл. дружини зі Станиславова.

Б. Л.

КОПУНИ З УКРАЇНИ У ФРАНЦІЇ.

Як повідомляє московський кореспондент „Вістей“, українські совітські копуни, що перебувають від кількох тижнів у Франції, де розіграли з успіхом кілька метчів, дістали тепер запрошення до Парижа, де розіграють змагання з одною з найсильніших тамошніх дружин — Ред Стар.

З ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ ЛІГИ.

Мин. неділі розіграно змагання за мистецтво ліги в таким вислідом: Славія — Звяц 9:1, Спарта — Кладно 3:2, Д. Ф. Ц. — Простейов 0:0, Жіденіце — Теплиці 2:0, Пільзен — Вікторія Пільзен 2:2, Кладно — Братислава 2:1, Мор. Славія — Наход 4:2.

ЛИТВА ЗДОБУЛА БАЛТІЙСЬКУ ЧАШУ.

У змаганнях за балтійську чашу заняла перше місце Литва (3 пункти) перед Латвією (2 п.) й Естонією (1 п.). Останні змагання Естонія — Латвія дали реміcовий вислід 1:1.

Звязок зі світом дає **„ДІЛО“** за 5 зол. місячно.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 31. VIII. год. 8. веч. Виступ познанської оперетки „Країна усміху“.
Неділя, 1. IX. год. 8. веч. „Помста“.

Театр Різнородностей.

Субота, 31. VIII. нечинний.
Неділя, 1. IX. год. 8. веч. Виступ познанської оперетки „Країна усміху“.

Кіна.

АДРІЯ: „Син Конг-Конга“ і „Лови на тигра“.
АПОЛЬО: „Недокінчена симфонія“.
АТЛЯНТИК: „Авдієнція в Ішлю“.
ВАНДА: „Жінка під контролею“ і „Година з тобою“.
ҐРАЖИНА: „Сестра Марта є шпіоном?“
КАСІНО: „20.000 літ у Сінг-Сінг“.
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Мала пеня“ (з Франціскою Галь).
МАРУСЕНЬКА: „Мала пеня“ (з Франціскою Ґаль).
МІРАЖ: „Гріх“ (із Джанетою Гейнор), „Незабута мельодія“.
МУЗА: „Великий грач“, „Щастя на вулиці“.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Мрійливі уста“ (з Ел. Бергнер).
ПАН: „Мальована заслона“ (Ґрета Ґарбо“.
РАЙ: „Нуждарі“, „Париж у вогні“ (дві серії разом).
СВІТ: „Світ сміється“.
СОНЦЕ: „Король циганів“, „Ярмарок кохання“.
СТИЛЕВЕ: „Місто під терором“ і ревія „На хвилі сміху“.
УТІХА: „Местник прерії“ та ревія.
ХИМЕРА: „Бабуна“ (фільма з життя мурinів плем. Банту).

Закордонне радіо.

Субота, 31. серпня 1935!

Відень (506,8) 19.15 „Фіделіо“ оп. Бетовена, 22.75 Концерт військ. орх. **Прага** (470,2) 16.30 Вес. авд., 19.30 Концерт. **Париж** (16.48) 12.15 Легка музика, 22.30 Танк. музика. **Білгород** (437,3) 13.15, 16.00 Нар. пісні й мельодії. **Берлін** (356,7) 18.30 Дуети на скр. і форт **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Популярна музика, 18.45 Романтичні серенади. **Кельн** (455,9) 18.15 Іт. пісоньки, 20.10 Вес. вечір. **Мінхен** (405,4) 11.00, Легка музика, 19.05 Концерт. **Будапешт** (550,5) 17.40 Спів. рeсітaль. 18.45 Циг. музика, 20.10 „Циганський барон“ оп. Штравса. **Міляно** (221,2) 11.30 Популярна музика, 17.10 Танк. музика. **Рим** (420,8) 10.40 Вечір опер.

Неділя, 1. вересня 1935.

Відень (566,8) 12.00 Симф. концерт, 13.10, 15.40 Популярна й камер. музика, 19.50 „Ідеальний чоловік“ песа Оск. Уайльда, 22.25 Спів. ресітаяь Ф Авторія (бас) **Братислава** (298,8) 10.15 Нар. пісні, 18.10 Пісні Душіка, 20.35 „Діточі мрії“ оп. Гаспарека. **Брно** (325,4) 10.45 Медвідь, любовні пісні Новака. **Прага** (470,2) 7.00, 14.15 Концерт, 9.15 Сальон. квартет, 12.20 „Що робить Анета“ оп. Вайнбергера. **Париж** (1648) 12.05 Рел. музика, 14.30 Пісні, 17.00 Легка музика, 20.00 Сп. ресітaль, 20.45 „Ґрінгоар“ ком. Де Банвіля. **Білгород** (437,3) 13.15 Арії та пісні, 16.00 Скрипка, 20.00 Легка муз. **Берлін** (356,7) 12.00 Легка музика, 20,00 Концерт. **Франкфурт** (251) 10.30 Популярна музика, 20.00 Бетовенові твори. **Кенігсвустегавзен** (1571) 18.30 Бабине літо — концерт, 21.30 Концерт (давні нім. пісні). **Кельн** (455,9) 10.30 Веселі пісні, 18.30 Соната ч. 5. а-дур Шуберта. **Мінхен** (405,4) 18.00 Вальси на скр. і форт. **Будапешт** (250,5) 15.50, 21.05 Циг музика, 17.00 Спів. 19.25 Скрипка. **Міляно** (221,4 20.40 „Манон Леско“ оп. Пучіні. **Рим** (420,8) 17.30 Легка музика, 20.40 Вок.-інстр. концерт.

Львівське радіо.

Субота, 31! серпня 1935.

6.30 Ранішня авд., 8.25 Практ. вказівки, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Метеорольоґ. вістки. 12.05 Полудн. денник, 12.15 Симф. музика з ґр. пл., 13.00 Хвилина для жінок. 13.05 Шаляпін на сцені з ґр. пл., 14.30 Новини з ґр. пл., 15.15 Музика з ґр. пл., 15.25 Польська морська торговля. 15.30 Для дітей „Всі пересідаються“, 16.15 Пісні в супр. форт., 16.35 Нар. танки, 16.50 „Грабинка“ Ст. Ґодлевського, 17.00 Концерт. 18.00 Спорт. порадник, 18.10 Хвилина поезії, 18.15 Муж. хор, 18.30 Огляд жін. видань, 18.40 Сільва рерум, мист. життя, 18.45 Легка музика з ґр. пл, 19.15 Реклям. концерт, 19.30 Акт. ґутірка, 20.00 Праця для молодих, 20.10 Концерт орх., 20.45 Веч. денник. 20.55 З давньої та суч. Польщі, 21.00 Для закордону, 71.30 Світ духів у природі, 22.00, 22.06 Спорт. вістки, 22.10 Мала орх.

Неділя, 1. вересня 1935.

9.00 Ранішня авд., 9.03 Хліборобська газетка, 9.15 Музика з ґр. пл, 9.40 Ранішній денник, 10.00 Богослуження і ґр. пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Театр. огляд, 12.15 Муз поранок, спів; у перерві ок. 13.00 Фрагм. із „Доживіття“ Ол. Фредра, 14.00 Із повісти П. Гоявічинської „Дівчата з Новолипок“, 14.20 Музика з ґр. пл., 15.04 Нар. обрядовий рік, 15.15 Музика з ґр. пл., 16.00 Для ст. дітей „Серед індіян короадів“, 16.15 Скр. ресітaль, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Танк. музика, 17.40 Словно-муз. авд., 18.00 Концерт орх., спів (Орлян-Холоневський), 18.30 Театр Уяви: „Найщасливіша людина на світі“ И. Маена, 19.10 Спорт. вістки, 19.15 Реклям. концерт, 19.30 Пісоньки з ґр. пл., 19.45 Що читати, 20.00 Трансм. з Альжиру з корабля „Пілсудський“, 20.45 Вийми з творів И. Пілсудського, 20.50 Веч. денник, 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 По білоруських пущах, 21.45, 21.46 Спорт. вістки, 22.00 Концерт военної маринарки, 22.40 Танк. музика, 23.05 Фрагм. міждерж. боксерськоао мечу Польща-Німеччина, 23.30 Танк. музика.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ
БЛАКИТНА КІМНАТА
ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ
Переклад із французької мови Василь Софроніів. — Ціна 0.95 зол., з почт. пересилкою 1.20 зол.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.24—5.27 зол.

Нім. марка 1·60—1·68, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінґи 26·15—26·30, австр. шілінґи 99·50 — 102, чеські корони 20·50—21·50, рум. леї 28·50—29·50, ліри 38·50—41·00.

Золото: Долари 9.03·50—9·08, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60 — 4·70, 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Премійки.

Долярівки 52·50 — 54·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 41·25—43·00.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·50—45·00, 5 проц. дол. Б. Г. 53·00—54·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 41·50—43·00, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 44·50—46·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 50·50—52·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 30-го серпня п. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування . .	2·30 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.34·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·50 „
1 л. молока	0·13 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	3·00—3·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на сметану і молоко слаба.

*

Внаслідок переочення в нотуванні за день 27., 28., 29. і 30. серпня п. р. не подано зміни цін, що їх „Маслосоюз“ знизив з днем 27. серпня 1935 р. Тому наше нотування було неправильне та незгідне з дійсністю, бо замість цін, поданих дня 28., 29. і 30. серпня, мають бути ціни нижчі, а саме:

„Маслосоюз“ платить кооперативам франко маґазин у Львові за:

1 кг. десерового бльок. масла	2.30 зол.
1 „ „ бочкового (в бочковім опакуванні)	2 34½ „
1 „ десерового в експортовім опакуванні зачетує по	2.50 „
1 літру молока	013 „
1 „ сметани	060 „
1 копу яєць	3—3.10 „

Тенденція на масло в дні 27. серпня знижкова, від 27. серпня удержана, на молоко і сметану слаба, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 30. VIII. п. р. платить своїм доставцям **за 1 кг** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 80 дкг.	за 1 кг.	0·80 зол.
Мол. однор. кури І. кл.	„	0·90 „

Птицю приймає в кількости визначеного приділу для кожного свого доставця.

ОПОВІСТКИ.

40-літний ювилей читальні „Просвіти“ в Синдові відбудеться дня 1. IX. 1935. в такою програмою: в год. 10. Полева Служба Божа і відслонення пропамятної таблиці. В год. 12. Академія. Опісля фестин.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ФУТРА виконує дешево й солідно Евген Гоникович, Львів, вул. Домініканська ч 4. 123 21-90

Франц. й англійськ. мови вчу поодиноко та гуртками; з окрема лекції для дітей. Д-р Марта Рудницька, Длуґоша 37. 252 1-4

Купно годинника є справою довіря. Дешево купите добрий годинник у славнозвісній пятьдесятьлітній католицькій фірмі **Іван Зельтенрайх,** Львів, Марійська пл. 5 82 11—?

Прийму учениці на мешкання з цілим утриманням. Личаківська 70. II. сходи, II, поверх, м. 12. 228 3-3

Торговельні Курси Й. Ґіршпрунґа, Личаківська 34, вписи на однорічний торговельний курс, пятьмісячний торговельний курс разом зі стенографією і писанням на машинах відбуваються щодня від 4—6 пополудні. Наука почнеться третього вересня 1935. 32/22 3-4

Фортепіяни, піяніна, продажа. наєм, купно, Марецький, Львів, Баторого 7. 245 2-15

Зараз до винайму 1 покій з кухнею при вул. Стахевича 4. Відомість у канцелярії адв. д-ра Бабія, Львів, вул. Сапіги 65. 234 1-1

Околиця політехніки. Ученики(ці) найдуть станцію при професорській родині. Вул. Ґрундвальдська 1, дв. 5. 254

Годинники найліпші, дешеві, поручає Домбровський-Розважевський, Львів, Академічна 2 (Готель Жоржа). 246 1-1

Покій кавалерський винайму. Каденця 4. II. 248 1-2

Покій умебльований для 1—2 осіб до винайму від 1. IX. Ґрундвальдська 4 І. поверх, мешкання 4 (бічна Листопада). 249 1-4

Годинники і біжутерію стару міняє на нову. Вандер, Шайнохи 1. 229 1-1

Прийму на станцію учеників(ці). Бопюркова, Львів, Шептицьких 14. 253 1-1

Винайму гарну умебльовану кімнату для пань з уживанням кухні в середмісті на гарній вулиці, фортепіян. Зголошення Адміністрація „Кімната“. 1-1

Прийму на гарне мешкання 2 студіюючі панночки або пані, фортепіян, уживання кухні. Зголошення Адміністрація „Середмістя“. 1-1

Вправна інструкторка-матуристка — обійме лекцію з вселюдних шкіл як також лекцію гри на фортепіяні за скромним винагородженням. Зголошення слати до Адмін. „Діла“ під „Лекція“. 356 1-1

Парцелі на продаж. Довідатися Ін. Федецький, Львів, вул. Тереси 2. Б. 1-1

Мешкання, харч і опіка — для учнів. Львів, вул. Словацького 18. 256 1-1

3-покойове мешкання з комфортом вул. Горохівська 45. 359 1-4

ОГОЛОШЕННЯ.

Рентґенольоґ
Д-р Людвика Ляндес - Ляйнерова
Львів, вул. Ловінського 9, тел. 283-80
245 **вернулася.** 2-4

Хто має Народову Позичку?
Приймаємо
її в повній вартости при закупні **МЕБЛІВ** на сплати
Меблевий Дім
ДОРОТЕУМ
Львів, Браєрівська 3.

Вже зараз першого відновіть передплату на
„ШЛЯХ НАЦІЇ“
бо ваша чвертьрічна передплата вже скінчилася і пяте число нашого журналу висилаємо в більшості на кредит, довіряючи нашим передплатникам, що як ми супроти них, так вони супроти нас будуть точні і совісні.
Не зволікайте із своїм обовязком, не підкопуйте своєю недбалістю цінного для вас видавництва.
Політичний місячник
„ШЛЯХ НАЦІЇ“
Львів, Підвальна 7/II.